

Z A K O N

O OBAVEZNIM REZERVAMA NAFTE, DERIVATA NAFTE I PRIRODNOG GASA

I. UVODNE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se formiranje, finansiranje, održavanje, razmeštaj, obnavljanje i puštanje na tržište obaveznih rezervi nafte, derivata nafte i prirodnog gasa, delokrug rada Uprave za rezerve energenata i nadzor nad sprovođenjem ovog zakona.

Značenje pojedinih izraza

Član 2.

Pojedini izrazi korišćeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

- 1) Poremećaj u snabdevanju je poremećaj utvrđen odlukama iz člana 19. stav 3. i člana 25. ovog zakona;
- 2) Puštanje na tržište obaveznih rezervi nafte, derivata nafte i prirodnog gasa jeste preduzimanje potrebnih aktivnosti u cilju stavljanja na tržište, odnosno činjenja dostupnim ovih rezervi u slučaju poremećaja u snabdevanju;
- 3) Stavljanje na tržište obaveznih rezervi nafte, derivata nafte i prirodnog gasa jeste prodaja ovih rezervi privrednom društvu koje ima odgovarajuću licencu za obavljanje energetske delatnosti radi dalje prodaje ili korišćenja za sopstvene potrebe;
- 4) Sistem obaveznih rezervi jeste institucionalni i tehnički okvir koji obezbeđuje sigurnost snabdevanja u slučaju poremećaja u snabdevanju.

Ostali izrazi korišćeni u ovom zakonu imaju značenje određeno zakonom kojim je uređena oblast energetike, oblast nafte i oblast gasa.

II. NOSIOCI AKTIVNOSTI U VEZI SA OBAVEZNIM REZERVAMA NAFTE, DERIVATA NAFTE I PRIRODNOG GASA

Ministarstvo

Član 3.

Poslove u vezi formiranja, održavanja, investiranja i izveštavanja o obaveznim rezervama nafte, i derivata nafte i prirodnog gasa obavlja ministarstvo nadležno za poslove energetike (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Ministarstvo u cilju obavljanja poslova iz stava 1. ovog člana obavlja sledeće aktivnosti:

- 1) sarađuje i koordinira sa nadležnim državnim organima radi obavljanja poslova u pogledu formiranja i funkcionisanja sistema obaveznih rezervi;
- 2) predstavlja Republiku Srbiju u međunarodnim telima vezano za pitanja obaveznih rezervi i sigurnosti snabdevanja naftom i derivatima nafte;
- 3) izvršava međudržavne ugovore i sporazume koji se odnose na oblast obaveznih rezervi;
- 4) odgovara za izradu, praćenje i realizaciju ostvarivanja dugoročnog, srednjoročnog i godišnjeg programa formiranja i održavanja obaveznih rezervi nafte i

derivata nafte i prirodnog gasa, određuje prioritete i predlaže Vladi mere i aktivnosti u cilju blagovremenog izvršenja programa;

5) odgovara za izradu, praćenje i realizaciju ostvarivanja akcionog plana iz oblasti obaveznih rezervi nafte i derivata nafte, određuje prioritete i predlaže Vladi mere i aktivnosti u cilju blagovremenog izvršenja plana;

6) izveštava Vladu o realizaciji godišnjeg programa obaveznih rezervi nafte i derivata nafte i prirodnog gasa;

7) izveštava Vladu o količini, strukturi, obnavljanju, razmeštanju, puštanju na tržište, i raspoloživosti obaveznih rezervi nafte i derivata nafte i prirodnog gasa i

8) sprovodi sve ostale neophodne mere, postupke i aktivnosti u cilju nesmetanog i blagovremenog formiranja obaveznih rezervi i funkcionisanja sistema obaveznih rezervi u Republici Srbiji.

Uprava za rezerve energenata

Član 4.

Izvršne i stručne poslove koji se odnose na obavezne rezerve nafte, derivata nafte i prirodnog gasa vrši Uprava za rezerve energenata (u daljem tekstu: Uprava), kao organ uprave u sastavu Ministarstva.

Sedište Uprave je u Beogradu.

Uprava ima svojstvo pravnog lica.

Upravom rukovodi direktor, koga postavlja Vlada na period od pet godina, na predlog ministra prema zakonu kojim se uređuje položaj državnih službenika i nameštenika.

Uprava obavlja sledeće poslove:

1) formira, održava i u slučaju poremećaja u snabdevanju, pušta na tržište obavezne rezerve nafte i derivata nafte i prirodnog gasa;

2) zaključuje ugovore o kupovini, prodaji i zameni nafte i derivata nafte radi formiranja, održavanja, obnavljanja i puštanja obaveznih rezervi na tržište u slučaju poremećaja snabdevanja;

3) zaključuje ugovore o pravima na opcijsku kupovinu nafte, derivata nafte i prirodnog gasa i ugovore vezane za druge finansijske instrumente radi formiranja obaveznih rezervi i ograničavanja tržišnih i cenovnih rizika prilikom formiranja i održavanja obaveznih rezervi;

4) zaključuje ugovore o skladištenju obaveznih rezervi nafte, derivata nafte i prirodnog gasa na teritoriji država Evropske unije, odnosno Energetske zajednice u skladu sa ratifikovanim međunarodnim bilateralnim sporazumima, odnosno prethodnom odobrenju nadležnih organa;

5) zaključuje ugovore o skladištenju obaveznih rezervi nafte i derivata nafte sa energetske subjektima koji imaju licencu za obavljanje energetske delatnosti skladištenja nafte, motornih i energetskih goriva izabranim kroz postupke nabavki u skladu sa zakonom kojim se reguliše oblast javnih nabavki, zaključuje ugovore o skladištenju sa Republičkom direkcijom za robne rezerve (u daljem tekstu: Direkcija) i sa energetske subjektima koji koriste rezervoare u javnoj svojini koji imaju licencu za obavljanje energetske delatnosti skladištenja nafte, motornih i energetskih goriva;

6) zaključuje ugovore o praćenju količina i kvaliteta obaveznih rezervi nafte i derivata nafte, ugovore o osiguranju obaveznih rezervi od uništenja, odnosno svih potencijalnih štetnih rizika, kao i drugim uslugama u vezi sa obaveznim rezervama;

7) prikuplja mesečni statistički obrazac o obaveznim rezervama nafte i derivata nafte;

8) zaključuje ugovor o kupovini, prodaji i skladištenju prirodnog gasa, kao i zakupu kapaciteta za transport prirodnog gasa, radi formiranja, održavanja i puštanja obaveznih rezervi na tržište u slučaju poremećaja u snabdevanju;

9) priprema programe iz čl. 10, 11, 22. i 23. ovog zakona;

10) vodi registar obaveznih rezervi nafte i derivata nafte i prirodnog gasa;

11) sprovodi postupak javno privatnog partnerstva u vezi sa formiranjem obaveznih rezervi u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast javno privatnog partnerstva i koncesija;

12) priprema izveštaj za Ministarstvo o realizaciji godišnjeg programa formiranja i održavanja obaveznih rezervi nafte i derivata nafte i prirodnog gasa;

13) priprema izveštaj za Ministarstvo o količini, strukturi, obnavljanju, razmeštanju, puštanju na tržište, i raspoloživosti obaveznih rezervi nafte i derivata nafte i prirodnog gasa;

14) uređuje dodatne uslove za skladištenje obaveznih rezervi i sredstva obezbeđenja za uskladištene obavezne rezerve nafte i derivata nafte kod energetskih subjekata, koji imaju licencu za obavljanje energetske delatnosti skladištenja nafte, motornih i energetskih goriva. Dodatni uslovi se uređuju uputstvom koje donosi direktor Uprave i objavljuju se na internet stranici Ministarstva;

15) vrši druge poslove neophodne za formiranje i ostvarivanje funkcionisanja sistema obaveznih rezervi u Republici Srbiji.

Član 5.

Uprava može ovlastiti društvo kapitala, čiji je jedini vlasnik Republika Srbija i koje ima licencu za obavljanje odgovarajuće energetske delatnosti, da u ime i za račun Uprave obavlja poslove iz člana 4. stav 5. tač. 4) i 8) ovog zakona koji se odnose na obavezne rezerve prirodnog gasa.

Član 6.

Sredstva za rad Uprave, kao i sredstva za realizaciju srednjoročnih programa iz čl. 11. i 23. ovog zakona, odnosno sredstva za formiranje, skladištenje, obnavljanje i druge troškove vezane za obavezne rezerve nafte, derivata nafte i prirodnog gasa, kao i investicije u skladišta i prateću infrastrukturu, obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije, u visini koja se za svaku godinu određuje zakonom o budžetu Republike Srbije u okviru razdela Ministarstva.

Sredstva za realizaciju srednjoročnog programa obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije u skladu sa srednjoročnim okvirom rashoda i izdataka utvrđenim zakonom o budžetu.

Za potrebe formiranja, skladištenja, obnavljanja obaveznih rezervi, investicija u skladišta i prateću infrastrukturu, kao i druge troškove vezane za obavezne rezerve nafte, derivata nafte i prirodnog gasa, plaća se naknada za obavezne rezerve nafte i derivata nafte, i naknada za formiranje obaveznih rezervi prirodnog gasa (u daljem tekstu: naknade za formiranje obaveznih rezervi).

Naknade za formiranje obaveznih rezervi nafte, derivata nafte i prirodnog gasa utvrđuju se u skladu sa posebnim zakonom.

Republička direkcija za robne rezerve

Član 7.

Direkcija u vezi obaveznih rezervi nafte i derivata nafte, u skladu sa srednjoročnim programom i godišnjim programom formiranja i održavanja obaveznih rezervi, može u izuzetnim slučajevima na zahtev ministra nadležnog za poslove energetike obavljati u ime i za račun Uprave poslove utvrđene članom 4. stav 5. tač.14) i 15) ovog zakona.

Direkcija u vezi obaveznih rezervi, u skladu sa dugoročnim, srednjoročnim i godišnjim programom obaveznih rezervi, i ugovorom o skladištenju zaključenog sa Upravom:

- 1) skladišti u svojim rezervoarima obavezne rezerve nafte i derivata nafte;
- 2) upravlja izgradnjom novih skladišnih kapaciteta i izvođenjem građevinskih i drugih radova na postojećim skladišnim kapacitetima Direkcije, u skladu sa propisom kojim je uređena oblast planiranja i izgradnje, koji se finansiraju saglasno članu 6. ovog zakona;
- 3) nadoknađuje evaporativne gubitke uskladištenih količina na godišnjem nivou.

III. FORMIRANJE I KORIŠĆENJE OBAVEZNIH REZERV NAFTE I DERIVATA NAFTE

Formiranje obaveznih rezervi nafte i derivata nafte

Član 8.

Obavezne rezerve nafte i derivata nafte formiraju se za slučaj kada je ugrožena sigurnost snabdevanja Republike Srbije energijom i energentima usled poremećaja u snabdevanju energijom i energentima i radi ispunjenja preuzetih međunarodnih obaveza.

Obavezne rezerve nafte i derivata nafte formiraju se u visini 90 dana prosečnog dnevnog neto uvoza ili 61 dan prosečne dnevne potrošnje u Republici Srbiji, u zavisnosti koja količina je veća.

Prosečni dnevni uvoz i prosečna dnevna potrošnja u Republici Srbiji, kao i količine obaveznih rezervi koje se čuvaju, izračunavaju se na osnovu ekvivalenta sirove nafte u uvozu ili domaćoj potrošnji tokom prethodne kalendarske godine uzimajući u obzir uvoz, izvoz, potrošnju i količinu obaveznih, i komercijalnih rezervi derivata nafte, u skladu sa međunarodno preuzetim obavezama.

Vlada, na predlog Ministarstva bliže propisuje način, postupke i rokove obračuna prosečnog dnevnog neto uvoza, prosečne dnevne potrošnje i količine rezervi koje se čuvaju (što uključuje i biogoriva i aditive), obveznike dostave podataka o uvozu, izvozu, potrošnji, obaveznim i komercijalnim rezervama nafte i derivata nafte, kao i metodologiju prikupljanja i obrade podataka u cilju određivanja neto uvoza i dnevne potrošnje.

Obavezne rezerve nafte i derivata nafte ne uključuju robne rezerve nafte i derivata nafte, količine naftnih derivata u rezervoarima vozila i ostalim saobraćajnim sredstvima, a koje služe isključivo za njihov pogon, količine derivata nafte koje se nalaze u skladištima brodova, cevovodima, železničkim cisternama, auto-cisternama, rezervoarima stanica za snabdevanje prevoznih sredstava, količine goriva uskladištene kod krajnjih potrošača, rezerve goriva Vojske Srbije, operativne rezerve i druge rezerve nafte i derivata nafte.

Obavezne rezerve nafte i derivata nafte su u javnoj svojini i njima upravlja Uprava.

Član 9.

Obavezne rezerve nafte i derivata nafte mogu se formirati i održavati u sirovoj nafti, derivatima nafte i pravima na opcijsku kupovinu određenih količina nafte i derivata nafte, pri čemu najmanje jedna trećina obaveze čuvanja rezervi treba da bude u gotovim proizvodima i to onih pojedinih derivata nafte čija je zajednička zastupljenost, izražena u ekvivalentu sirove nafte, jednaka najmanje 75% ukupne domaće potrošnje iz prethodne godine.

Energetski subjekti koji obavljaju energetske delatnosti proizvodnje derivata nafte dužni su da na zahtev Uprave zaključe sa Upravom ugovor o uslužnoj preradi sirove nafte ili zameni sirove nafte za derivate nafte, kojima se utvrđuju uslovi za preradu i/ili zamenu sirove nafte koja se nalazi u obaveznim rezervama nafte.

Planovi formiranja i održavanja obaveznih rezervi nafte i derivata nafte

Član 10.

Vlada, na predlog Ministarstva donosi dugoročni program postepenog formiranja i održavanja obaveznih rezervi nafte i derivata nafte za period od deset kalendarskih godina (u daljem tekstu: dugoročni program).

Ministarstvo prati ostvarenje dugoročnog programa iz stava 1. ovog člana i po potrebi predlaže njegovo usklađivanje sa realnim potrebama najmanje svake treće godine.

Član 11.

Vlada na predlog Ministarstva donosi srednjoročni program formiranja i održavanja obaveznih rezervi nafte i derivata nafte za period od tri kalendarske godine.

Na osnovu srednjoročnog programa, Ministarstvo donosi godišnji program formiranja i održavanja obaveznih rezervi nafte i derivata nafte za period od jedne kalendarske godine (u daljem tekstu: godišnji program obaveznih rezervi).

Srednjoročni program iz stava 1. ovog člana sadrži nivo obaveznih rezervi, i to:

- 1) vrstu, naziv, količinu, i procenjenu vrednost nafte i derivata nafte, koje se formiraju i obnavljaju kao obavezne rezerve nafte i derivata nafte;
- 2) teritorijalni razmeštaj obaveznih rezervi;
- 3) potreban kapacitet skladišnog prostora i objekata za smeštaj i čuvanje obaveznih rezervi;
- 4) uslovi i način pod kojima se određene vrste i količine obaveznih rezervi obnavljaju;
- 5) investicione potrebe za izgradnju skladišnog kapaciteta i prateće infrastrukture za obavezne rezerve nafte i derivata nafte i rekonstrukciju postojećeg skladišnog kapaciteta;
- 6) potreban iznos sredstava za izvršenje programa;
- 7) termin plan aktivnosti;
- 8) ključne pokazatelje efikasnosti i
- 9) druge neophodne aktivnosti za formiranje i održavanje sistema obaveznih rezervi.

Godišnji program obaveznih rezervi donosi se nakon stupanja na snagu zakona kojim se uređuje budžet Republike Srbije za narednu godinu, a najkasnije do 31. januara te godine. Po utvrđivanju godišnjeg neto uvoza i prosečne potrošnje za prethodnu kalendarsku godinu iz člana 8. stav 3. ovog zakona izvršiće se usaglašavanje godišnjeg programa iz stava 2. ovog člana.

Ministarstvo prati ostvarenje programa iz st. 1. i 2. ovog člana i po potrebi, predlaže usklađivanje programa iz stava 1. ovog člana sa realnim potrebama.

Skladištenje obaveznih rezervi nafte i derivata nafte

Član 12.

Skladištenje obaveznih rezervi nafte i derivata nafte, shodno srednjoročnom programu i godišnjem programu obaveznih rezervi, vrši se u skladištima Direkcije i u skladištima energetske subjekata koji koriste rezervoare u javnoj svojini, saglasno propisima kojima se uređuje javna svojina.

U slučaju da su rezervoari iz stava 1. ovog člana popunjeni, skladištenje obaveznih rezervi se po potrebi vrši i u skladištima drugih energetske subjekata koji imaju licencu za skladištenje nafte i derivata nafte, saglasno odredbama ovog zakona.

Skladišni prostor za smeštaj i čuvanje obaveznih rezervi nafte i derivata nafte obezbeđuje se kupovinom, izgradnjom, promenom namene postojećih objekata, izvođenjem građevinskih i drugih radova na postojećim objektima u skladu sa propisom kojim je uređena oblast planiranja i izgradnje ili uzimanjem u zakup nedostajućeg skladišnog prostora u skladu sa programima iz člana 11. st. 1. i 2. ovog zakona.

Skladišni prostor za smeštaj i čuvanje obaveznih rezervi nafte i derivata nafte može se obezbediti i putem javno privatnog partnerstva u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast javno privatnog partnerstva i koncesija u skladu sa programima iz člana 11. st. 1. i 2. ovog zakona.

Obavezne rezerve nafte i derivata nafte mogu da se skladište u istom rezervoaru sa rezervama drugih korisnika po prethodno pribavljenoj pisanoj saglasnosti Uprave.

U slučaju iz stava 5. ovog člana, rezerve nafte ili derivata nafte koje se u istom rezervoaru mešaju sa obaveznim rezervama, imaju isti tretman u pogledu izveštavanja i nadzora, shodno ovom zakonu, kao i obavezne rezerve.

Direkcija, energetski subjekti koji koriste rezervoare u javnoj svojini i energetski subjekti iz stava 2. ovog člana su dužni da obezbede da rezerve nafte ili derivata nafte koje se u istom rezervoaru mešaju sa obaveznim rezervama, imaju isti tretman u pogledu izveštavanja i nadzora shodno stavu 6. ovog člana, kao i obavezne rezerve.

Član 13.

Energetski subjekti koji koriste rezervoare u javnoj svojini i Direkcija, obavljaju poslove skladištenja obaveznih rezervi kao poverene poslove i skladište obavezne rezerve nafte i derivata nafte u skladu sa ugovorom o skladištenju zaključenim sa Upravom.

Član 14.

Cenu skladištenja u skladištima iz člana 13. ovog zakona utvrđuje Vlada na predlog Ministarstva, na osnovu metodologije za određivanje cene skladištenja u skladištima koju utvrđuje Vlada.

Metodologijom iz stava 1. ovog člana, utvrđuju se elementi za obračun i način obračuna cene skladištenja određene vrste obaveznih rezervi u određenom skladištu, koji sadrže opravdane troškove poslovanja koji čine: troškove amortizacije, održavanja, izgradnje, rekonstrukcije i modernizacije objekata, rukovanja skladištima, osiguranja, zaštite životne sredine i druge troškove poslovanja kojima se obezbeđuje odgovarajuća stopa i rok povraćaja sredstava od investicija u energetske objekte za skladištenje obaveznih rezervi.

Član 15.

Energetski subjekti iz člana 12. stav 2. ovog zakona koji su u postupku nabavke u skladu sa propisima koji regulišu oblast javnih nabavki, ponudili najpovoljnije uslove skladištenja (u daljem tekstu: skladištari), skladište obavezne rezerve nafte i derivata nafte u skladu sa ugovorom o skladištenju zaključenim sa Upravom.

Pod najpovoljnijim uslovima skladištenja smatra se najniža ponuđena cena skladištenja obaveznih rezervi, uz ispunjavanje svih drugih uslova propisanih u postupku nabavke u skladu sa propisima koji regulišu oblast javnih nabavki.

Član 16.

Skladištari su dužni da prilikom zaključenja ugovora sa Upravom, predaju Upravi ugovorom utvrđena sredstva finansijskog obezbeđenja za uskladištene obavezne rezerve nafte i derivata nafte.

Član 17.

Direkcija, energetski subjekti koji koriste rezervoare u javnoj svojini i skladištari dužni su da:

1) na zahtev ovlašćenog inspektora, odnosno drugog lica ovlašćenog od Ministarstva ili Uprave stave odmah i bez odlaganja na uvid isprave i svu potrebnu dokumentaciju koja se odnosi na obavezne rezerve nafte i derivata nafte kao i da predmetnu dokumentaciju čuvaju najmanje pet godina od dana njenog nastanka;

2) posebno označe i izdvoje rezervoare namenjene za obavezne rezerve nafte i derivata nafte;

3) u svakom trenutku imaju na stanju uskladištenu količinu obaveznih rezervi odgovarajućeg kvaliteta, osim u slučaju obnavljanja obaveznih rezervi i više sile, o čemu pisanim putem obaveštavaju Upravu;

4) u svakom trenutku odmah i bez odlaganja obezbede pristup uskladištenim obaveznim rezervama ovlašćenom inspektor, odnosno drugom licu ovlašćenom od Ministarstva ili Uprave;

5) u svakom trenutku odmah i bez odlaganja obezbede pristup uskladištenim obaveznim rezervama i stave na uvid isprave i svu potrebnu dokumentaciju koja se odnosi na obavezne rezerve nafte i derivata nafte ovlašćenim predstavnicima međunarodnih tela u skladu sa preuzetim međunarodnim obavezama;

6) prioritetno omogućće isporuku uskladištenih obaveznih rezervi na tržište, odmah nakon dostavljanja pisanog naloga od strane Uprave, po prethodno donetoj odluci Vlade, a najkasnije u roku od 24 časa;

7) da odmah i bez odlaganja obezbede sve nesmetane uslove za preduzimanje radnje obnavljanja i puštanja na tržište nafte i derivata nafte;

8) da na zahtev ovlašćenog predstavnika Uprave odmah i bez odlaganja omogući kvantitativnu i kvalitativnu kontrolu robe uskladištenu za potrebe obaveznih rezervi.

Direkcija, energetske subjekti koji koriste rezervoare u javnoj svojini i skladištari dužni su da preduzmu sve potrebne mere radi blagovremenog sprečavanja nastanka materijalne i svake druge štete na robi koja čini obavezne rezerve nafte i derivata nafte i o tome odmah i bez odlaganja pisanim putem obaveste Upravu, pod pretnjom naknade štete.

Direkcija, energetske subjekti koji koriste rezervoare u javnoj svojini i skladištari su dužni da skladišta u kojima su uskladištene obavezne rezerve nafte i derivata nafte, prateću opremu, infrastrukturu, i pristupne puteve za prijem i otpremu obaveznih rezervi, održavaju u ispravnom i funkcionalnom stanju, odnosno u stanju podobnom za njihovu redovnu upotrebu i nesmetano funkcionisanje.

Direkcija, energetske subjekti koji koriste rezervoare u javnoj svojini i skladištari su dužni odmah i bez odlaganja, a najkasnije u roku od 30 dana, od dana zaključenja ugovora o skladištenju, o svom trošku da omoguće Upravi pristup daljinskom očitavanju radi pravovremenog prikupljanja svih relevantnih podataka iz njihovih informacionih sistema o količinama obaveznih rezervi, putem odgovarajuće aplikacije Uprave, u cilju nesmetanog i kontinuiranog praćenja stanja, svojstava i količina derivata koji su predmet ugovora.

Formiranje dugoročnih rezervi derivata nafte

Član 18.

Vlada može zadužiti Ministarstvo da formira i održava dugoročne rezerve derivata nafte za potrebe Vojske Srbije.

Rezerve iz stava 1. ovog člana formiraju se na osnovu posebne odluke Vlade, a na predlog ministarstva nadležnog za poslove odbrane i Ministarstva.

Puštanje obaveznih rezervi nafte i derivata nafte

Član 19.

Vlada, na predlog Ministarstva, donosi program mera kako bi u slučaju kada je ugrožena sigurnost snabdevanja energijom i energentima bilo omogućeno brzo, efikasno i transparentno puštanje obaveznih rezervi nafte i derivata nafte i stavljanje na tržište Republike Srbije, kao i sprovođenje drugih mera radi sigurnog snabdevanja tržišta energijom i energentima.

Program mera sadrži postupke i kriterijume za utvrđivanje poremećaja u snabdevanju, nadležnosti i odgovornosti radi otklanjanja poremećaja u snabdevanju, postupke za normalizaciju snabdevanja tržišta Republike Srbije, rok u kojem se obavezne rezerve nafte i derivata nafte vraćaju u stanje pre utvrđenog poremećaja u snabdevanju, kao i način na koji se snose troškovi u vezi sa otklanjanjem poremećaja u snabdevanju, program mera sadrži i postupanje u slučaju donošenja međunarodne odluke o puštanju obaveznih rezervi nafte i derivata nafte na tržište.

Odluku o puštanju obaveznih rezervi na tržište i sprovođenju mera donosi Vlada, a odluka sadrži podatke o količini i strukturi obaveznih rezervi nafte, derivata nafte i prirodnog gasa koje se puštaju, kriterijume prodaje, kao i mere koje sprovede nadležni organi, energetske subjekti i privredna društva.

Odluku iz stava 3. ovog člana sprovodi Ministarstvo, a sredstva dobijena prodajom obaveznih rezervi nafte, derivata nafte i prirodnog gasa, kao i aktivacijom sredstava finansijskog obezbeđenja su prihod budžeta Republike Srbije.

IV. FORMIRANJE I KORIŠĆENJE OBAVEZNIH REZERV PRIRODNOG GASA

Formiranje obaveznih rezervi prirodnog gasa

Član 20.

Obavezne rezerve prirodnog gasa formiraju se za slučaj kada je ugrožena sigurnost snabdevanja prirodnim gasom u skladu sa propisima kojima je uređena oblast energetike.

Vlada odlukom utvrđuje visinu obaveznih rezervi iz stava 1. ovog člana.

Visina obaveznih rezervi utvrđuje se najkasnije do oktobra tekuće godine za period od pet narednih kalendarskih godina.

Član 21.

Obavezne rezerve prirodnog gasa su u javnoj svojini i njima upravlja Uprava.

Obavezne rezerve prirodnog gasa mogu se formirati i održavati u prirodnom gasu i ugovornim pravima na opcijsku kupovinu određenih količina prirodnog gasa.

U slučaju donošenja odluke iz člana 25. ovog zakona prodavac prava na opcijsku kupovinu iz stava 2. ovog člana je dužan da na zahtev Uprave isporuči ugovorene količine prirodnog gasa.

Planovi formiranja i održavanja obaveznih rezervi prirodnog gasa

Član 22.

Vlada, na predlog Ministarstva, donosi dugoročni program postepenog formiranja i održavanja obaveznih rezervi prirodnog gasa za period od deset kalendarskih godina.

Ministarstvo prati ostvarenje dugoročnog programa iz stava 1. ovog člana i po potrebi, predlaže njegovo usklađivanje sa realnim potrebama najmanje svake treće godine.

Član 23.

Vlada, na predlog Ministarstva, donosi srednjoročni program formiranja i održavanja obaveznih rezervi prirodnog gasa za period od tri kalendarske godine.

Na osnovu srednjoročnog programa, Ministarstvo donosi godišnji program formiranja i održavanja obaveznih rezervi prirodnog gasa za period od jedne kalendarske godine.

Srednjoročni program iz stava 1. ovog člana sadrži:

- 1) količinu prirodnog gasa koja se čuva kao obavezna rezerva gasa;
- 2) potreban kapacitet skladišnog prostora;
- 3) investicione potrebe za izgradnju skladišnog kapaciteta i prateće infrastrukture za obavezne rezerve prirodnog gasa;
- 4) potreban iznos sredstava za izvršenje programa;
- 5) termin plan aktivnosti;
- 6) ključne pokazatelje efikasnosti;
- 7) druga pitanja neophodna za formiranje sistema obaveznih rezervi prirodnog gasa.

Godišnji program formiranja i održavanja obaveznih rezervi prirodnog gasa donosi se nakon stupanja na snagu zakona kojim se uređuje budžet Republike Srbije za narednu godinu, a najkasnije do 31. januara te godine.

Ministarstvo prati ostvarenje programa iz st. 1. i 2. ovog člana i po potrebi, predlaže usklađivanje programa iz stava 1. ovog člana sa realnim potrebama.

Skladišni prostor

Član 24.

Skladišni prostor za smeštaj i čuvanje obaveznih rezervi prirodnog gasa obezbeđuje se izgradnjom ili uzimanjem u zakup nedostajućeg skladišnog prostora u skladu sa programima i iz člana 23. st. 1. i 2. ovog zakona.

Skladišni prostor za smeštaj i čuvanje obaveznih rezervi prirodnog gasa može se obezbediti i putem javno privatnog partnerstva u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast javno privatnog partnerstva i koncesija, u skladu sa programima iz člana 23. st. 1. i 2. ovog zakona.

Energetski subjekti koji imaju licencu za obavljanje energetske delatnosti skladištenja prirodnog gasa su dužni da prilikom zaključenja ugovora sa Upravom, predaju Upravi utvrđena sredstva finansijskog obezbeđenja za uskladištene obavezne rezerve prirodnog gasa.

Puštanje obaveznih rezervi prirodnog gasa

Član 25.

Odluku o puštanju obaveznih rezervi prirodnog gasa na tržište i sprovođenju mera donosi Vlada, u skladu sa propisom kojim je utvrđen Krizni plan radi obezbeđenja sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom.

V. KRITERIJUMI NABAVKI I REGISTAR

Član 26.

Vlada, na predlog Ministarstva donosi akt kojim bliže uređuje plan i kriterijume nabavki u cilju formiranja obaveznih rezervi nafte, derivata nafte i prirodnog gasa.

O količini, kvalitetu, strukturi i teritorijalnom razmeštaju obaveznih rezervi nafte, derivata nafte i prirodnog gasa, shodno ovom zakonu i zaključenim ugovorima o skladištenju obaveznih rezervi nafte, derivata nafte i prirodnog gasa, vodi se registar obaveznih rezervi.

Registar iz stava 2. ovog člana vodi i kontinuirano ažurira Uprava.

Registar iz stava 2. ovog člana sadrži naročito:

1) podatke na osnovu kojih se može precizno utvrditi gde su, po količini i kvalitetu, uskladištene obavezne rezerve nafte i derivata nafte Republike Srbije, koje formira Ministarstvo;

2) popis svih ugovora o skladištenju obaveznih rezervi;

3) popis ugovora o pravima na opcijsku kupovinu određenih količina nafte i derivata nafte;

4) podatke o skladištima u kojima su uskladištene obavezne rezerve, uključujući i rezerve koje su predmet ugovora o pravu na opcijsku kupovinu (adresa skladišta, ime vlasnika skladišta, ime operatora skladišta, trajanje ugovora o skladištenju, trajanje prava na opcijsku kupovinu, ime vlasnika derivata nafte koji su predmet ugovora o pravu na opcijsku kupovinu, oznake rezervoara u kojima su obavezne rezerve uskladištene, nominalnu i efektivnu zapreminu rezervoara u kojima

su obavezne rezerve, poreski i carinski status skladišta, kapacitet istovara/utovara i pristup (voz, autocisterna, plovilo, cevovod);

5) podatke o količini i kvalitetu obaveznih rezervi, s upućivanjem na kategorije derivata nafte saglasno propisu kojim se uređuje metodologija prikupljanja i obrade podataka i obračun prosečnog dnevnog neto uvoza, prosečne dnevne potrošnje i količina obaveznih rezervi.

Direkcija, energetske subjekti koji koriste rezervoare u javnoj svojini i skladištari, dužni su da dostave Upravi podatke potrebne za vođenje registra iz stava 2. ovog člana.

Ministarstvo bliže propisuje način vođenja registra iz stava 2. ovog člana, način sastavljanja obrazaca mesečnih statističkih izveštaja o količini, kvalitetu, strukturi i razmeštaju obaveznih i drugih rezervi nafte i derivata nafte, rokove i način dostavljanja podataka iz registra, sadržaj i način dostavljanja podataka iz stava 4. ovog člana.

VI. DOSTUPNOST OBAVEZNIH REZERV

Član 27.

Obavezne rezerve nafte, derivata nafte i prirodnog gasa (u daljem tekstu: obavezne rezerve) moraju sve vreme biti fizički dostupne u skladu sa ugovorom o skladištenju i ne mogu biti predmet nikakvih mera kojima bi se ograničilo njihovo raspolaganje, a skladišta i infrastruktura za prihvatanje i otpremu obaveznih rezervi iz skladišta moraju sve vreme biti ispravna i uredno održavana.

Obavezne rezerve ne mogu da budu predmet zaloge niti obezbeđenja potraživanja trećih lica prema Ministarstvu, Direkciji ili skladištaru, kao ni predmet bilo kakve upotrebe, promene namene ili ubiranja plodova bez saglasnosti Ministarstva.

U slučaju da na teritoriji Republike Srbije ne postoje raspoloživi skladišni kapaciteti, obavezne rezerve mogu da se skladište i na teritoriji država Evropske unije, odnosno Energetske zajednice, na osnovu međunarodnog sporazuma, odnosno po prethodnom odobrenju Ministarstva i nadležnog organa zemlje u kojoj će se obavezne rezerve derivata čuvati.

Obavezne rezerve drugih država koje se na osnovu međudržavnih sporazuma, odnosno odobrenja, skladište na teritoriji Republike Srbije ili su u tranzitu preko teritorije Republike Srbije, ne mogu biti predmet nikakvih mera kojima bi se ograničilo ili onemogućilo raspolaganje takvim rezervama i njihova otprema s državnog područja Republike Srbije.

VII. NADZOR

Član 28.

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona sprovodi ministarstvo nadležno za poslove energetike i ministarstvo nadležno za poslove finansija.

Energetski subjekti i druga pravna lica kojima su propisana prava i obaveze u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim aktima, dužni su da na zahtev Ministarstva, odnosno Uprave dostave sve podatke neophodne za obavljanje poslova iz delokruga rada Ministarstva, odnosno Uprave.

Inspeksijski nadzor

Član 29.

Inspeksijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši ministarstvo nadležno za poslove energetike preko energetske inspekcije.

Autonomnoj pokrajini poverava se vršenje inspekcijskog nadzora iz stava 1. ovog člana na teritoriji autonomne pokrajine.

Na sadržinu, vrstu, oblik, postupak i sprovođenje inspekcijskog nadzora, ovlašćenja i obaveze učesnika u inspekcijskom nadzoru i druga pitanja od značaja za inspekcijski nadzor koja nisu uređena ovim zakonom primenjuju se odredbe zakona i propis kojima se uređuje inspekciji nadzor.

Prava i dužnosti inspektora

Član 30.

U vršenju inspekcijskog nadzora energetski inspektor ima pravo i dužnost da proverava da li se obavezne rezerve čuvaju u skladu sa propisima.

Energetski inspektor iz stava 1. ovog člana vrši i druge poslove utvrđene zakonom ili propisom donetim na osnovu ovog zakona.

Ovlašćenja inspektora

Član 31.

U vršenju inspekcijskog nadzora, energetski inspektor je ovlašćen da:

- 1) naloži da se utvrđene nezakornosti otklone u roku koji odredi;
- 2) donese rešenje i izrekne upravnu meru ako nadzirani subjekat ne otkloni nezakornost u ostavljenom roku, osim kada zbog neophodnosti preduzimanja hitnih mera rešenje donosi bez odlaganja;
- 3) nadležnom pravosudnom organu podnese krivičnu prijavu, prijavu za privredni prestup ili zahtev za pokretanje prekršajnog postupka, odnosno preduzme i druge radnje i mere na koje je zakonom ili drugim propisom ovlašćen;
- 4) naredi izvršavanje propisanih obaveza u određenom roku i da privremeno zabrani rad ako se nalog u ostavljenom roku ne izvrši.

Energetski subjekt ili drugo pravno lice ili preduzetnik, odnosno odgovorno lice, kome je rešenjem inspektora naloženo otklanjanje nezakornosti dužan je da nezakornosti otkloni u naloženom roku i da u pisanoj formi obavesti inspektora o otklanjanju nezakornosti u roku koji je određen rešenjem.

Član 32.

Na rešenje inspektora može se izjaviti žalba Ministarstvu u roku od 15 dana od dana prijema rešenja.

Žalba odlaže izvršenje rešenja, osim u slučaju kada je neophodno preduzimanje hitnih mera propisanih odredbama zakona kojim se uređuje inspekcijski nadzor, što se posebno obrazlaže u rešenju.

U slučaju da je prvostepena odluka inspektora već jedanput bila poništena, drugostepeni organ ne može je opet poništiti i uputiti predmet inspekciji na ponovni postupak, nego će sam rešiti ovu upravnu stvar.

Član 33.

Inspektor ne može da učestvuje u izradi i vršenju tehničke kontrole tehničke dokumentacije za objekte nad kojima vrši inspekcijski nadzor, izvođenju radova na objektima nad kojima vrši inspekcijski nadzor i da vrši stručni nadzor nad izvođenjem radova na objektima nad kojima vrši inspekcijski nadzor.

Inspektor ne može da bude član Komisije za tehnički pregled objekata nad kojima vrši inspekcijski nadzor.

Inspektor ne može da obavlja privredne ili druge delatnosti i poslove za sebe ili drugog poslodavca iz oblasti u kojoj vrši inspekcijski nadzor, učestvuje u radu stručnih radnih grupa ili tela nadziranih subjekata, odnosno lica koja podležu inspekcijskom nadzoru ili ako obavlja druge službe, poslove i postupke koji su u suprotnosti sa položajem i ulogom inspektora i štete njegovoj samostalnosti u vršenju posla.

VIII. KAZNENE ODREDBE

Privredni prestup

Član 34.

Novčanom kaznom od 1.500.000,00 do 3.000.000,00 dinara kazniće se za privredni prestup pravno lice ako:

- 1) skladišti obavezne rezerve suprotno ugovoru iz člana 4. stav 5. tačka 5) ili suprotno dodatnim uslovima iz člana 4. stav 5. tačka 14) ovog zakona;
- 2) ne zaključi sa Upravom ugovor o uslužnoj preradi sirove nafte ili zameni sirove nafte za derivate nafte u skladu sa članom 9. stav 2. ovog zakona;
- 3) ne obezbedi da rezerve nafte ili derivata nafte koje se u istom rezervoaru mešaju sa obaveznim rezervama, imaju isti tretman u pogledu izveštavanja i nadzora, shodno ovom zakonu, kao i obavezne rezerve, u skladu sa članom 12. stav 7. ovog zakona;
- 4) ne ispuni obaveze iz ugovora o skladištenju obaveznih rezervi zaključenog sa Upravom u skladu sa odredbama člana 16. ili člana 24. stav 3. ovog zakona;
- 5) na zahtev ovlašćenog inspektora, odnosno drugog lica ovlašćenog od Ministarstva ili Uprave ne stavi odmah i bez odlaganja na uvid isprave i svu potrebnu dokumentaciju koja se odnosi na obavezne rezerve nafte i derivata nafte ili da predmetnu dokumentaciju ne čuvaju najmanje pet godina od dana njenog nastanka u skladu sa članom 17. stav 1. tačka 1) ovog zakona;
- 6) ne označi posebno i izdvoje rezervoare namenjene za obavezne rezerve u skladu sa članom 17. stav 1. tačka 2) ovog zakona;
- 7) nema u svakom trenutku na stanju uskladištenu količinu obaveznih rezervi odgovarajućeg kvaliteta u skladu sa članom 17. stav 1. tačka 3) ovog zakona;
- 8) ne obezbedi pristup uskladištenim obaveznim rezervama ovlašćenom inspektor, odnosno drugom licu ovlašćenom od Ministarstva ili Uprave u skladu sa članom 17. stav 1. tačka 4) ovog zakona;
- 9) ne omogući ovlašćenim predstavnicima međunarodnih tela pristup uskladištenim obaveznim rezervama i uvid u isprave i svu potrebnu dokumentaciju u skladu sa članom 17. stav 1. tačka 5) ovog zakona;
- 10) ne omogući prioritetnu isporuku uskladištenih obaveznih rezervi na tržište, odmah nakon dostavljanja pisanog naloga od strane Uprave, a najkasnije u roku od 24 časa u skladu sa članom 17. stav 1. tačka 6) ovog zakona;
- 11) ne omogući ovlašćenom predstavniku Uprave da vrši kvantitativnu i kvalitativnu kontrolu robe u skladu sa članom 17. stav 1. tačka 8) ovog zakona;
- 12) ne preduzme potrebne mere radi blagovremenog sprečavanja nastanka materijalne i svake druge štete na robu koja čini obavezne rezerve nafte i derivata nafte u skladu sa članom 17. stav 2. ovog zakona;
- 13) ne omogući Upravi pristup daljinskom očitavanju putem odgovarajuće aplikacije Uprave u skladu sa članom 17. stav 4. ili članom 37. ovog zakona;

14) ne isporuči ugovorene količine prirodnog gasa u skladu sa članom 21. stav 3. ovog zakona;

15) ne dostavi Ministarstvu podatke potrebne za vođenje registra u skladu sa članom 26. stav 4. ovog zakona;

16) ne dostavi Ministarstvu, odnosno Upravi podatke neophodne za obavljanje poslova iz delokruga rada Ministarstva, odnosno Uprave u skladu sa članom 28. stav 2. ovog zakona;

17) ne izvrši rešenje inspektora i ne obavesti inspektora o otklanjanju nezakonitosti u roku koji je određen rešenjem iz člana 31. stav 2. ovog zakona.

Za privredni prestup iz stava 1. tač. 1), 2), 4), 7), 8), 9), 10), 11), 12), 13) i 14) ovog člana može se izreći i kazna veća od 3.000.000 dinara i to u srazmeri sa visinom učinjene štete, neizvršene obaveze ili vrednosti robe ili druge stvari koja je predmet privrednog prestupa, u kom slučaju najveća mera novčane kazne može biti do dvadesetostrukog iznosa učinjene štete, neizvršene obaveze ili vrednosti robe ili druge stvari koja je predmet privrednog prestupa.

Za privredni prestup iz stava 1. tač. 10) i 14) ovog člana, pored novčane kazne, izreći će se i zaštitna mera zabrane pravnom licu da se bavi određenom privrednom delatnošću.

Za privredni prestup iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 100.000 do 200.000 dinara.

IX. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 35.

Postupci koji su započeti do dana stupanja na snagu ovog zakona nastaviće se po propisima po kojima su započeti.

Član 36.

Propisi za izvršavanje ovog zakona biće doneti u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1. ovog člana, primenjivaće se propisi koji su doneti na osnovu Zakona o robnim rezervama („Službeni glasnik RS”, br. 104/13, 145/14 - dr. zakon i 95/18 - dr. zakon) i Zakona o energetici („Službeni glasnik RS”, br. 145/14, 95/18 - dr. zakon, 40/21, 35/23 - dr. zakon, 62/23 i 94/24), ako nisu u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

Član 37.

Energetski subjekti koji koriste rezervoare u javnoj svojini i skladištari, koji su zaključili ugovore o skladištenju sa Upravom pre stupanja na snagu ovog zakona, dužni su da, u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, o svom trošku omoguće Upravi pristup daljinskom očitavanju radi pravovremenog prikupljanja svih relevantnih podataka iz svojih informacionih sistema o količinama obaveznih rezervi, putem odgovarajuće aplikacije Uprave, u cilju nesmetanog i kontinuiranog praćenja stanja, svojstava i količina derivata koji su predmet ugovora.

Član 38.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe odredbe čl. 15-31. i člana 39. Zakona o robnim rezervama („Službeni glasnik RS”, br. 104/13, 145/14 - dr. zakon i 95/18 - dr. zakon), odredbe čl. 346-353, člana 378. u delu koji se odnosi na propise o formiranju obaveznih rezervi, člana 380. stav 1. tačka 3) i člana 428. Zakona o energetici („Službeni glasnik RS”, br. 145/14, 95/18 - dr. zakon, 40/21, 35/23 - dr. zakon, 62/23 i 94/24).

Član 39.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, osim odredaba čl. 20-25. ovog zakona, koje se primenjuju od dana početka primene zakona kojim je uređena oblast naknada, a kojim se uvode naknade za formiranje obaveznih rezervi prirodnog gasa.